

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У ,
Ф О Р М Т А М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І
В И Х О В А Н Н Я В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 12(55)
Частина 1

Заснований в 1996 році

Рівне–Київ
Вид-во "Міленіум"
2015

УДК 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379
ББК 74.20
О–59

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 24.09.2015 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступники головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (*відповідальний редактор*) (Рівненський державний гуманітарний університет).

Левшин Микола Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (*відповідальний редактор випуску*) (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

О–59 Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. Збірник наукових праць: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск 12(55). – Частина 1. – Рівне–Київ : Міленіум, 2015. – 596 с.

У випуску часопису «Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти» вміщені наукові статті фахівців з питань методології, теорії і технологій педагогіки вищої школи. Співвідношення філософії освіти та педагогіки вищої школи, проблеми імплементації нового Закону України «Про вищу освіту» в діяльність вищих навчальних закладів, напрямки уточнення предмету, обґрунтування змісту, умов здійснення компетентнісного підходу, виокремлення інноваційних чинників її розвитку; конструювання педагогічних систем вищої освіти; результати досліджень по реалізації технологічного підходу у вищій освіті та надання їй особистісно зорієнтованої спрямованості, психологічна педагогіка як теорія і практика розвитку педагогічної майстерності, зарубіжний досвід упровадження контекстно-професійної підготовки фахівця; педагогічна аксіологія та аксіопедагогіка як субдисципліни педагогічної науки; інформаційні технології у навчальному процесі вищого навчального закладу – ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв'язання яких звертаються автори випуску. Публікації видання адресовані науковцям, дослідникам психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.

Е.А. ЛОДАТКО. СВОЙСТВА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧНИЙ ДИСКУРС

Резюме. Стаття посвящена изучению свойств педагогических моделей, характеризующих сущности моделируемых объектов в образовательном кластере как составляющей части социокультурного пространства.

Ключевые слова: мысленная система, педагогическая модель, свойства педагогических моделей, педагогическое моделирование.

E. LODATKO. PROPERTIES OF PEDAGOGICAL MODELS: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL DISCOURSE

Summary. The article is devoted to the study of properties of pedagogical models, characterizing the essences of modeled objects in educational cluster as a component part of socio-cultural space.

Keywords: mental system, pedagogical model, properties of pedagogical models, pedagogical modeling.

УДК 378.091.2123:005.963

Ю.В. Пелех

АКСІОПЕДАГОГІКА: ПИТАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ

Резюме. У статті йдеться про наукове осмислення авторського концепту щодо впровадження нової галузі педагогічної науки – аксіопедагогіки. При цьому окреслено її категоріально-понятійний апарат, до якого входять основні поняття, предмет, об'єкт, завдання, функції та форми впровадження. На основі гносеологічного підходу з'ясовано передумови виникнення аксіопедагогіки. Зокрема, використовуючи зарубіжний досвід, охарактеризовано взаємозв'язок між практичним і пізнавальним підходами через їхнє об'єднання (взаємодоповнення) підходом аксіологічним. Приведено комплекс методів, якими аксіопедагогіка послуговується як дієвим інструментарієм для моніторингу власних досягнень і помилок. Вказано на подальші шляхи розвитку молоді науки і засоби реалізації її основних положень.

Ключові слова: аксіопедагогіка, наука, інновації, особистість, ціннісно-сміслова сфера, методи.

В умовах світових глобалізаційних змін конкурентоспроможного фахівця вирізнятиме не тільки володіння широким спектром професійних компетентностей, а й вміння здійснювати культурний діалог та полілог, знаходити компромісні рішення надскладних виробничих і життєвих проблем, виявляти ввічливість та толерантність. Усе це і є тією системою універсальних цінностей, що формується впродовж усього періоду соціалізації: від початку розвитку у дитячому навчальному закладі, аж до акмеологічної зрілості. Василь Кремень, в одному із останніх виступів, зробив наголос на побудові педагогіки

майбутнього. Зокрема, вчений наголошує, що у нинішньому вигляді і стані педагогічна наука й освіта неспроможна підготувати фахівця майбутнього – «інноваційну людину». Процес підготовки професіонала так чи інакше пов'язаний із врахуванням суспільних змін та особливостей протікання змін цивілізаційних і в кінцевому результаті повинен дати відповідь на питання: «Якою повинна бути людина розумна у XXI столітті?». Важко не погодитися з вченим, коли йдеться про такі характеристики фахівця майбутнього, як от: людина, що постійно навчається; «мережна людина»; розвинена самодостатня особистість; глобалістська людина, але патріот України; людина зі сформованими суспільно-освітніми ціннісними орієнтирами [3, с. 9-10]. За таких умов, на виклики, що постають перед сучасним українським суспільством здатна реагувати лише нова освітня стратегія, котра набула б змістового наповнення через відповідну реалізацію основних положень новітньо-наукових психолого-педагогічних концептів. Одним із них є наука сучасності – аксіопедагогіка. Про потребу в обґрунтуванні її структурних складових та передумови виникнення ми вказували у кількох попередніх роботах [6; 7]. Відтак, підкреслюємо, що аксіопедагогіка – це наука прикладного характеру, яка ґрунтується на психолого-педагогічному та філософському знаннях. Її зміст полягає в узагальненні системи психолого-педагогічних та філософських знань про людину як особливий психофізіологічний феномен та найвищу цінність суспільства.

Передумовою виникнення аксіопедагогіки є ціннісна концепція, запропонована у роботах вітчизняних (В. Андрущенко, Г. Балл, І. Бех, М. Боришевський, М. Євтух, І. Зязюн, П. Ігнатенко та ін.) і зарубіжних (І. Ісаєв, В. Сластьонін, Є. Шиянов, М. Яницький, Й. Аткинсон (J. W. Atkinson), К. Денек (K. Denek), Р. Інглхарт (R. Inglehart), А. Маслоу (A. Maslow), М. Рокич (M. Rokeach), Г. Хайдон (G. Haydon), Ш. Шварц (S. Schwartz) та ін.) учених, в епіцентрі яких розташовані класичні результативно-ціннісні теорії з вивчення мотивації до освіти і науки як загальнолюдських цінностей.

Звичайно ж, при осмисленні цього наукового феномену було визначено основні його фундаментально-засадничі елементи, як от: об'єкт, предмет, функції. Так, об'єктом дослідження аксіопедагогіки є особливості генези, функціонування та формування ціннісно-сислової сфери педагога в процесі професійної підготовки, а предметом – дослідження :

1. Передумов та чинників становлення ціннісно-сислової сфери педагога.

2. Змісту, структури та особливостей ціннісно-сислової сфери педагога як психофізіологічного та аксіологічного феномену.

3. Закономірностей, етапів та рівнів сформованості ціннісно-сислової сфери педагога у процесі професійної підготовки та діяльності.

4. Форм та методів ціннісної мотивації як чинника ефективного набуття професійних компетенцій.

5. Системи цінностей, обґрунтованих з точки зору філософської, психологічної та педагогічної наук, що визначає спрямування професійної діяльності педагога та забезпечує психодіагностичний супровід його життя.

Важливими для нашого концепту були напрацювання польських учених-аксіопедагогів, як от: В. Горішовський, К. Денек, М. Лобоцький, В. Оконь, К. Ольбрихт, С. Палка, К. Сосніцький, Б. Сліверський, М. Шиманський, К. Шмид, та ін. Характеризуючи тісний зв'язок філософії, психології з педагогікою, Влодзімеж Горішовський підкреслює, що «... сучасна педагогіка у царині постпрогресивістської освіти з одного боку підштовхує до здійснення багатьох експериментів і педагогічних інновацій більш ранніх періодів, але так само черпає натхнення з різних систем філософських, з наук гуманістичних (в т. ч. логіки і праксеології), розвиває педагогічну теорію, створюючи незаперечні вже нові цінності» [10, с. 63].

При творенні структури та змісту аксіопедагогічної науки, надзвичайно цікавим є підхід групи російських вчених В. Сластьоніна, І. Ісаєва та Є. Шиянова про те, що інтелектуально реконструювати традиційний освітній процес належить методології нової педагогіки, базованій на філософсько-педагогічних ідеях. Вчені справедливо зазначають, що «успіхи у сфері освіти значною мірою забезпечуються синтезом наукових знань у царині людинознавства, інтеграція яких у педагогіці реалізовується саме через філософію освіти» [8, с. 102]. Прийнятною була думка авторів і про те, що чи не весь зміст життєдіяльності людини визначається єдністю змісту оціночно-цільового і діяльнісного компонентів її структури, що спрямовані на активне осмислення, визнання, актуалізацію і створення матеріальних та духовних цінностей, що утворюють культуру людства. І саме аксіологічний підхід є своєрідним «мостом» між практичним і пізнавальним підходами. Називають автори і низку аксіологічних принципів, прикладне значення яких може бути дискусійним, оскільки вони є занадто узагальненими та ідеалізованими і логіку їхньої «практичності» можна поставити під сумнів. Це аксіологічні принципи, через які російські автори репрезентують розкриття смислу аксіологічного підходу:

– рівноправність філософських поглядів у межах єдиної гуманістичної системи цінностей зі збереженням відповідних особливостей (культурних та етнічних);

– рівнозначність традицій і творчості, визнання необхідності щодо вивчення та використання вчень минулого і можливості духовного відкриття (цих вчень- авт.) у теперішньому і майбутньому, взаємозбагачувального діалогу між представниками традиційної та інноваційної течій;

– екзистенціальна рівність людей, соціокультурний прагматизм замість демагогічних сперечань про ціннісне підґрунтя; діалог і сподвижництво замість месіанства та індиферентності.

Учені вбачають одним із першочергових завдань новітньої методології у виявленні гуманістичної сутності наук, включно з педагогікою, її відношення до людини як до суб'єкта пізнання, спілкування і творчості [8, с. 103]. Відтак, було окреслено певну сукупність аксіопедагогічних функцій:

1) пізнавально-методологічну функцію, що пов'язана з фундаментальними завданнями пізнання феномену ціннісно-сислової сфери педагога та проблеми її формування та корекції;

2) світоглядну функцію, що зумовлена філософським та педагогічним змістом аксіопедагогіки, який відкриває шлях до позитивних трансформацій ціннісно-сислової сфери педагога у процесі професійної підготовки та діяльності;

3) освітньо-виховну функцію, що спрямована на практичне застосування та реалізацію різноманітних форм та методів ціннісної мотивації як чинника ефективного набуття професійних компетенцій педагогом-початківцем (студентом педагогічних ВНЗ);

4) практично-регулятивну функцію, яка має прикладний характер і безпосередньо пов'язана з вирішенням актуальних завдань пошуку та формування системи цінностей, що визначатиме гуманістичне спрямування професійної діяльності педагога та забезпечуватиме психодіагностичний супровід його професійної діяльності та повсякденного життя.

«Життєздатність» цих функцій не була б можливою без певної методичної системи: від методів діагностики ціннісно-сислової сфери особистості до методів формування професійних компетентностей і моніторингу якості освіти.

Зупинимося детальніше на характеристиці методів діагностики ціннісно-сислової сфери особистості, що є основою «методологічного блоку» аксіопедагогіки. Їх системність може визначатися в залежності від особливостей, пов'язаних із низкою об'єктивних чинників: умов, у яких здійснюється дослідження, вибірки, мети, завдань та ін. В цілому, ми виокремлюємо ці методи у такі основні блоки:

Методики діагностики провідної, домінуючої ціннісної орієнтації, особистісної спрямованості, або мотиваційної тенденції(тести Оллпорта – Вернона-Ліндсея, Едвардса та ін.).

Методики, спрямовані на дослідження цілісної системи або ієрархії ціннісних орієнтацій особистості(тести Рокіча, Фанталової, Шварца, Сеніна, Інглхарта, Шледера).

Комплекс методик, що застосовують для крос-культурного вивчення цінностей особистості (К. Клаккон, Ф. Клаккон і Ф. Стродтбек, Г. Ховстед, С. Морріс, Л.Б. Косова, Л. Гордон, О. Шмельов, В. Бабина, М. Котик).

Проективні методи вивчення ціннісно-сислової сфери особистості (методики Кантрілла, Оллпорта-Гілеспі, аксіобіографічна методика А.П. Вардомацького).

Методики вивчення процесів і рівня особистісного розвитку, які дозволяють, стверджувати про сформованість ціннісно-сислової сфери особистості (САТ, УСК).

Методики дослідження життєвих цілей, рівня усвідомлення життя і смисложиттєвих орієнтацій (РІЛ, СЖО, МПС).

Методика вивчення особистісних конструктів(ТРР) [9, с. 96].

Більш детально цей підхід описано нами у нещодавніх дослідницьких роботах.[2, с. 137-160]

Зазначимо, що з погляду концептуальних засад аксіопедагогіки потребує широкого впровадження в педагогічно-дослідницький простір система методів математичного моделювання, нещодавно розроблена українськими дослідниками [1]. За умов її широкого використання, українська педагогічна наука набуватиме чіткіших окресів, тенденційності суджень, на відміну від досить частих «розмитих» сьогодні неперевірених тверджень.

Зазначені методи, надійність і валідність яких перевірено впродовж п'ятнадцятирічного періоду, дають змогу оцінювати в динаміці показники розвитку ціннісно-сислової сфери особистості і сприятимуть розробленню ефективних технологій щодо оптимізації цього процесу.

Загалом, необхідно також зазначити, що аксіопедагогіка постає у теоретичній та навчальній формах. Теоретичні засади аксіопедагогіки функціонально мають на меті науковий пошук, формування та осмислення змісту структури та особливостей ціннісно-сислової сфери педагога як психофізіологічного та аксіологічного феноменів, а також з'ясування закономірностей, етапів та рівнів сформованості ціннісно-сислової сфери педагога в процесі професійної підготовки та діяльності.

Аксіопедагогіка як навчальна дисципліна має на меті інкорпорацію новітніх гуманістичних, морально-етичних цінностей та імперативів мислення

у свідомість, вміння та навички студентів педагогічних ВНЗ як майбутніх представників педагогічного співтовариства. Серед найактуальніших завдань аксіопедагогіки як навчальної дисципліни є створення проблемно-орієнтованої освіти на ґрунті комплексу психолого-педагогічних та філософських знань з метою формування гуманістично зорієнтованої ціннісно-сміслової сфери педагога в процесі професійної підготовки.

Виокремлений новітній напрям педагогічної науки – аксіопедагогіка, потребує подальших теоретичних розробок і практичного моніторингу. Але вже сьогодні можна констатувати, що аксіопедагогіка, як одна із сучасних наук про людинотворчість і базується на засадах людиноцентризму – покликана створити і обґрунтувати умови для теоретико-практичної підготовки «інноваційної людини». В. Кремень характеризує її як людину «... із інноваційним типом мислення, інноваційною культурою і здатністю до інноваційного типу діяльності» [3, с. 9]. Модель такої підготовки, і, як результат – ціннісно-сміслової готовності особистості майбутнього педагога до професійної діяльності запропоновано з точки зору результатів відповідного дослідження [6]. Технологічні аспекти формування освітньої аксіосфери майбутнього педагога розкрито загалом у працях провідних науковців нашої держави [4; 5]. Названий науковий концепт не претендує на кінцеву інстанцію істинності, але вже сьогодні є необхідним і потрібним сучасній педагогічній школі для її суттєвої реконструкції та оновлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Євтух М.Б. Математичне моделювання в психологічних та соціологічних дослідженнях: підручник / М.Б. Євтух, М.С. Кулик, Е.В. Лузік, Т.В. Ільїна. – К. : Інформаційні системи, 2012. – 428 с.
2. Євтух М.Б. Методи і засоби діагностики системи ціннісних орієнтацій студентів / М.Б. Євтух, Ю.В. Пелех // Концептуально-методологічні основи проектування методів і засобів діагностики освітніх результатів у вищих навчальних закладах: монографія / за заг. ред. В.І. Лугового, О.Г. Ярошенко. – К. : Педагогічна думка, 2014. – С. 137 – 160.
3. Кремень В.Г. Освіта, особистість і соціальний поступ / В. Г. Кремень // Освіта для сучасності : зб. наук. пр. у 2 т. / [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.П. Андрущенко, Н.Г. Ничкало, Ф. Шльосек (заст. голови); Л. Лук'янова, Л. Макаренко, О. Падалка та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – Т. 1. – С. 6–12.
4. Левшин М.М. Теоретико-методичні засади проектування міждисциплінарної технології навчання / М.М. Левшин, І.О. Ковпак // Вища освіта України. – №3 (дод. 1). – Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Черкаси : ФОП Чабаненко, 2012. – Т. 1. – С. 205–217.
5. Лодатко Е.А. Моделирование педагогических процессов и систем / Е.А. Лодатко, О. П. Денисова. – М. : Издательский комплекс МГУПП, 2001. – 240 с.

6. Пелех Ю.В. Ціннісно-смысловий концепт професійної підготовки майбутнього педагога: монографія / Ю.В. Пелех; [за редакцією М.Б. Євтуха]. – Рівне : Тетіс, 2009. – 400 с.
7. Пелех Ю.В. Аксиопедагогіка: інтелектуальна відповідь на виклики суспільства / Ю.В. Пелех // Педагогічна газета / М-во освіти і науки України, Нац. акад. пед. наук України. – К. : Педагогічна преса, 2009. – №10. – С. 6.
8. Слостенин В.А. Педагогіка: ученик [для студ. высш.учеб. заведений] / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов; [под. ред. В.А. Слостенина]. – 8-е изд., стер. – М. : Академия, 2008. – 576 с.
9. Яницький М.С. Діагностика рівня розвитку ціннісно-смыслові сфери особистості / М.С. Яницький, А.В. Серий, Ю.В. Пелех. – Рівне : МЕРУ, 2011. – 192 с.
10. Goriszowski W. Filozofia i pedagogika we wzajemnych relacjach aksjologicznych / W. Goriszowski // Aksjologiczne problemy współczesnej pedagogiki / pod. red. Nauk. Zofia Krzystaloszek i Wiktor Rabczuk. –Lublin : wyd. WSP TWP, 2004. – 187s.

Ю.В. ПЕЛЕХ. АКСИОПЕДАГОГИКА: ВОПРОС ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКОГО ОСМЫСЛЕНИЯ

Резюме. В статье говорится об научном осмыслении авторского концепта по внедрению новой области педагогической науки – аксиопедагогике. При этом очерчены ее категориально-понятийный аппарат, в который входят основные понятия, предмет, объект, задачи, функции и формы осуществления. На основе гносеологического подхода выяснено предпосылки возникновения аксиопедагогике. В частности, используя зарубежный опыт, охарактеризовано взаимосвязь между практическим и познавательным подходами через их объединение (взаимодополнение) подходом аксиологическим. Приведены комплекс методов, которыми аксиопедагогика пользуется как действенным инструментарием для мониторинга собственных достижений и ошибок. Указано на дальнейшие пути развития молодой науки и средства реализации ее основных положений.

Ключевые слова: аксиопедагогика, наука, инновации, личность, ценностно-смысловая сфера, методы.

Y. PELEKH. AXIOPEDAGOGY: THE QUESTION OF THEORETICAL AND METHODOLOGICAL COMPREHENSION

Summary. The article deals with the scientific comprehension of the author's concept of Pedagogy new branch – axiopedagogy introduction. Its categorical and conceptual apparatus which includes basic concepts, subject, object, tasks, functions and implementation forms has been outlined. The preconditions of axiopedagogy have been found out on the basis of epistemological approach. In particular, using the international experience, the relationship between practical and cognitive approaches through their combining (complementarities) by axiological approach, has been characterized. The set of techniques, which is used by axiopedagogy as effective tools for monitoring its own achievements and mistakes has been given. The further ways of young science and means of basic concepts implementation development have also been indicated.

Keywords: axiopedagogy, science, innovation, personality, value-sense sphere, methods.

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ: РЕФЛЕКСІЇ СЬОГОДЕННЯ

<i>В.Г. Кремень.</i> Філософія освіти і педагогіка: контрверзи сучасного дискурсу	3
<i>В.П. Андрущенко.</i> У горизонті Європи: пріоритети розвитку освіти	15
<i>А. М. Гуржій, В. В. Лапінський.</i> Електронні освітні ресурси як суспільне явище	22
<i>М.Б. Євтух, Н.О. Терентьєва.</i> Лідерство в освіті – декларація чи реальність	34
<i>І.Д. Бех.</i> Самореалізація як особистісна реальність	43
<i>В.І. Бондар.</i> Концепція пошуку предмета дидактики як науки продовж XVII–XIX століття.....	48
<i>О.С. Падалка.</i> Економічне підґрунтя соціально-функціонального управління загальноосвітнім навчальним закладом.....	58
<i>К. Sztyd.</i> Uniwersytety na rzecz edukacji kulturotwórczej (regionalnej i uniwersalnej) w dobie ponowoczesnej relatywizacji wartości	66
<i>М.І. Легенький.</i> Морально-правове виховання як педагогічний феномен	77
<i>Б.І. Андрушин, А.М. Гуз.</i> Шкільний курс правознавства у структурі навчального плану сучасної загальноосвітньої школи	85
<i>В.І. Федоришин.</i> Зарубіжний досвід підготовки фахівців мистецького профілю на акмеологічних засадах	90
<i>М.С. Корець, О.М. Корець, Т.Б. Гуменюк.</i> Філософські аспекти розвитку техніки ХХІ століття.....	99
<i>Є.О. Лодатко.</i> Властивості педагогічних моделей: теоретико-методологічний дискурс	106
<i>Ю.В. Пелех.</i> Аксіопедагогіка: питання теоретико-методичного осмислення	113
<i>В.В. Крижко.</i> Герменевтичний дискурс категорії «менеджмент»	120
<i>М.М. Левшин.</i> Цілепокладання як системотвірний чинник проектування педагогічних систем	128

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА, ПРАКТИКА, НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

<i>О. М. Бабенко.</i> Діяльнісний підхід до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів	139
<i>Л.В. Барановська, М.М. Барановський.</i> Професіоналізм викладача з формування полікультурної особистості студента у процесі його навчання у ВНЗ іноземною мовою	147

<i>О.В. Боровець.</i> Діалогічна взаємодія викладача і студентів у дидактичному процесі ВНЗ.....	155
<i>І.Л. Бородкіна, Г.О. Бородкін.</i> Тестовий контроль як засіб вимірювання навчальних досягнень студентів.....	162
<i>В.П. Вонсович.</i> Теоретичний аналіз сутності ефективності, якості знань та їх трактування у педагогіці вищої школи	170
<i>К.М. Гнезділова.</i> Корпоративні взаємини викладачів, їх негативні прояви та ефективність діяльності університету	179
<i>І.М. Грузинська.</i> Діяльність студентського наукового товариства як чинник підвищення ефективності професійної підготовки майбутнього педагога	188
<i>І.І. Драч.</i> Методологічні засади компетентісно орієнтованого управління підготовкою майбутніх фахівців у вищій школі.....	198
<i>Т.В. Дуткевич, О.В. Савицька.</i> Профілактика порушень професійної адаптації молодих викладачів у діяльності соціально-психологічної служби університету	208
<i>О.Г. Ємчик.</i> Компоненти творчого потенціалу магістрів дошкільної освіти	215
<i>І.Б. Єрастова-Михалусь.</i> Педагогічні принципи формування міжкультурної толерантності майбутніх магістрів з економіки	222
<i>Л.І. Йовенко.</i> Виховання людини, «одухотвореної ідеями», у концепції школи Василя Сухомлинського	230
<i>Н.Г. Каньоса.</i> Методичні особливості формування мотивів навчально-професійної самореалізації студентів	236
<i>А.В. Козир.</i> Психолого-педагогічні особливості професійної майстерності викладачів мистецьких дисциплін.....	246
<i>О.Е. Кравченко-Дзондза.</i> Компетентісний підхід у підготовці майбутніх фахівців початкової школи у ВНЗ.....	254
<i>І.О. Кучинська.</i> Перспективні орієнтири управління формуванням громадянського світогляду особистості в умовах сьогодення	262
<i>В.В. Лаппо.</i> Формування духовних цінностей студентів внз у процесі навчальної діяльності.....	272
<i>Н.В. Марченко.</i> Психолого-педагогічний портрет А. Г. Погрібного	279
<i>Д.В. Матяшова.</i> Компетентісний підхід у системі сучасної вищої освіти	290
<i>М.В. Наконечна.</i> Соціально-психологічні чинники взаємодії викладача і студента в межах освітнього простору	296
<i>О.О. Олексенко.</i> Дидактичні засоби підготовки майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності до міжкультурної комунікації	302

<i>О.М. Олійник.</i> Розвиток мобільності та формування ігромайстерності в процесі контекстно-професійної підготовки майбутнього педагога дошкільної освіти	310
<i>Л.С. Павлюченко.</i> Теорія і практика контрольної-оцінювальної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах України	317
<i>С.Д. Постіл, Н.С. Козак.</i> Інтерактивні технології навчання в умовах інформаційних ресурсів інтернету	325
<i>Н.В. Притулик.</i> Формування рефлексивної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі опанування теорії та методики виховання	336
<i>Є.М. Проворова.</i> Методична підготовка майбутніх учителів музики в умовах магістратури.....	344
<i>Н.М. Рекун.</i> Варіативні форми організації інтегративних курсів з іноземної мови в умовах вищої школи.....	352
<i>Т.М. Рибченко, В.П. Сергієнко.</i> Підготовка майбутніх учителів української мови та літератури засобами технологій інтерактивного навчання фахових дисциплін	361
<i>О.М. Санівський.</i> Ідея універсалізму, її осмислення у працях В. О. Сухомлинського.....	369
<i>І.В. Сесак.</i> Вищі навчальні заклади правобережної України у ХІХ – на початку ХХ ст.....	377
<i>І.Л. Сіданіч.</i> Особливості підготовки магістрів за спеціалізацією «Християнська педагогіка у вищій школі» в університеті менеджменту освіти	386
<i>Г.А. Силенок.</i> Вплив авторської методики на рівень розвитку інтелектуальних умінь студентів вищих аграрних закладів освіти	398
<i>А.О. Сікура, А.Й. Сікура.</i> Зв'язок навчального процесу з дослідницькою діяльністю.....	406
<i>О.О. Субіна.</i> Соціальна компетентність як основа педагогічної освіти.....	415
<i>Г.М. Тимошко.</i> Професійна компетентність у контексті формування позитивного іміджу викладача вищого навчального закладу	424
<i>Н.М. Титова.</i> Диверсифікація психолого-педагогічної підготовки фахівців професійної освіти.....	433
<i>М.В. Ткаченко.</i> Болонський університет: історія, традиції, сьогодення.....	439
<i>Н.В. Третяк.</i> Формування комунікативних умінь і навичок майбутніх учителів.....	448
<i>А.С. Улановська.</i> Основні етапи розвитку сучасного студентського руху в Україні у контексті модернізації вищої освіти.....	457

<i>Т.Й. Франчук.</i> Педагогіка вищої школи періоду радикальних освітніх реформ: нереалізований потенціал	467
<i>С.О. Шехавцова.</i> Науково-методичний супровід в контексті формування суб'єктності майбутніх учителів	475
<i>І.М. Щербак.</i> Еколого-орієнтоване освітнє середовище та роль якісної підготовки майбутнього вчителя для його створення	483
<i>С.М. Ящук.</i> Дослідно-експериментальна перевірка педагогічної системи професійної підготовки магістрів технологічної освіти	492

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ КОНТЕКСТНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

<i>В.А. Алтухов.</i> Питання естетичного виховання дитини в сім'ї в історії зарубіжної педагогіки	501
<i>Г.М. Великанова.</i> Досвід Іспанії в контекстно-професійній підготовці педагогічних кадрів	509
<i>Н.Б. Грицай.</i> Методична підготовка майбутніх учителів біології в країнах Західної Європи	516
<i>А.А. Заслужена.</i> Підготовка філолога з англійської мови та літератури у ВНЗ Швейцарської Конфедерації (на прикладі університету Фрібура).....	525
<i>І.М. Зварич.</i> Період «стабільності та врегулювання» в розвитку оцінювання професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США.....	535
<i>О.О. Максименко.</i> Європейський та український досвід у напрямі професійно-орієнтованого навчання іноземних мов: порівняльний аспект	544
<i>Є.В. Нелін.</i> Сучасні тенденції професійної підготовки вчителів Італії	552
<i>К.О. Тільчарова.</i> «Корпоративна пам'ять» як артефакт корпоративної академічної культури країн Європи та США	559
<i>Н.В. Шеверун.</i> Напрями покращення якості іншомовної підготовки студентів у технічних університетах Польщі.....	567
<i>О.І. Шийка.</i> Сучасні аспекти впровадження прогресивних інструментів забезпечення якості університетської освіти: досвід Австрії.....	575
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	584
ЗМІСТ	591